

Stook uw houtkachel zonder overlast

WIEEG AF en let op klok

Wijbrand Pauw uit Driel is ervan overtuigd: “Via mijn aanpak, met een stookbrevet, kunnen houtkachels veel schoner, gezonder en met veel minder overlast gestookt worden. Dat is helemaal niet moeilijk, duur of tijdrovend, maar heeft wel heel veel positief effect.”

Tekst **ESTHER VAN MIDDENDORP**
Fotografie **LODE GREVEN**

Wijbrand stelt overtuigd: “Door zich aan de zes pijlers van het stookbrevet te houden kan iedereen met minder emissie én minder overlast de houtkachel stoken.” Om dit te bewerkstelligen geeft Wijbrand stookcursussen. Na de cursus gaan de deelnemers naar huis met een stookbrevet. Maar vooral met heel veel kennis. Kennis waarmee ze in de toekomst kunnen stoken zonder overlast te geven. “Want dat is wat iedereen wil. Binnen genieten van de gezelligheid van de kachel zonder dat de buitenwereld daar last van heeft. Negenennegentig procent van de stokers is zich er niet van bewust dat zijn of haar houtkachel voor overlast zorgt en als ze eenmaal weten hoe ze kunnen stoken zonder overlast zullen ze dat ook allemaal doen, daar ben ik van overtuigd. Niemand steekt de kachel aan met het idee een ander of het milieu opzettelijk te schaden.”

Zes pijlers

“Vrijwel iedereen die hier komt heeft een houtkachel en denkt dat hij goed kan stoken. Achteraf zeggen ze vrijwel unaniem dat dit tegenviel en geven ze aan dat ze een hoop geleerd hebben. In dat leren zit bijna altijd een een-op-een-relatie met schoner en met minder overlast stoken. Ze beseffen dat ze tot nu toe ze met (veel) meer emissie en overlast gestookt hebben dan mogelijk was. Dat de mensen dit leren is het belangrijkste voor nu, want zolang er geen verbod komt op het stoken van de houtkachel, is het sterk verbeteren van het stookgedrag het maximaal haalbare.”

Gebruik om te stoken droog hout van de juiste soort, dat niet te groot gekloofd is. Weeg zo'n twee kilo hout af, verdeeld over drie blokken.

6 PIJLERS OM STOOKOVERLAST TE VOORKOMEN

- 1 Goed hout
- 2 Houtkachel goed stoken
- 3 Goede kachel, goed rookkanaal
- 4 Houtrookkatalysator
- 5 Weersomstandigheden
- 6 Regelmatige inspectie van het rookkanaal

“Een katalysator is een hulpmiddel, géén oplossing.”

percentage van bij voorkeur 12 procent, maar in ieder geval minder dan 15 procent. Bij gebruik van de houtsoorten esdoorn, tamme kastanje en paardenkastanje wordt veel sneller overlast ervaren. Dat heeft niets met de emissie te maken, maar er komen blijkbaar bepaalde geurstoffen vrij die mensen snel als vervelend ervaren. Als deze basis goed is, kun je gaan stoken. In een houtkachel althans, want openhaarden zijn ‘not done’. Wijbrand: “Als we het hebben over het aanpakken van overlast, dan moeten we beginnen met het verbieden van de openhaard. Die vervuult drie- tot vierhonderd keer meer dan een moderne houtkachel.”

Weegschaal en horloge

Wijbrand: “Ik zeg altijd, naast je kachel heb je nog twee zaken nodig: een weegschaal en een horloge. Die weegschaal heeft alles te maken met de **tweede van de zes pijlers**: hoe stook je goed? Dus hoe stook je met zo min mogelijk uitstoot van schadelijke stoffen? Hout verbrandt niet, het vergast. En dan komt pure chemie om de hoek kijken: hout vergast goed bij een temperatuur tussen de 600 en 700 graden. Het duurt even voordat het hout dat je

Met het juiste aanmaakblokje ontvlamt het vuur sneller.

Kom naar de
workshop
STOKEN ZONDER
OVERLAST
van Wijbrand
Pauw op Landleven
Winter.

toevoegt voldoende ‘brandt’ om weer op de ideale temperatuur te komen. Een groot blok van zo’n tien tot vijftien centimeter diameter doet daar veel langer over dan een kleiner blok. Hoe langer het duurt, hoe meer uitstoot er is. Weeg daarom zo’n twee kilo hout af, verdeeld over drie blokken. Dat is een prima hoeveelheid voor een moderne houtkachel.”

“En dat is wanneer het horloge in beeld komt. Stokers willen vaak te snel bijvullen, want we willen graag vuur zien. Maar elke keer dat je de kachel opent komt er weer koude lucht in. Verder verstook je meer hout, dus heb je sowieso meer uitstoot. Daarom adviseer ik als vuistregel: één keer per uur bijvullen. Ga maar op je handen zitten en probeer met drie blokken een uur te stoken. Blijkt in de praktijk dat na een uur het vuur bijna gedoofd is, dan vul je uiteraard vijf tot tien minuten eerder bij, maar gebruik dat horloge om je kachel te leren kennen. Goed stoken vraagt aandacht. De ideale stookregel is dan ook: de kachel weinig en kort openen bij het bijvullen met drie kleine blokjes, dezelfde hoeveelheid als waarmee je begon.” Behalve goed gedroogd hout dat in kleine blokken is gekloofd, zorgt ook het goed en snel aanmaken van hout voor een grote vermindering van overlast. Wijbrand: “Zolang het vuur nog niet optimaal brandt, brand je nog niet schoon. Je wilt dus heel snel heel heet vuur. Dat doe je door goede aanmaakblokjes te gebruiken, niet die vieze witte blokjes voor de barbecue, maar de bruine variant en liever nog blokjes houtwol. En veel aanmaakhout. Minstens tien houtjes. Ervaren stokers prefereren de Zwitserse methode

[zie kader], daarmee krijg je een beter vuur waarvan de rook binnen enkele minuten verdwijnt. Maar dat werkt pas als aan de eerste twee voorwaarden is voldaan.”

Kachel en rookkanaal

Behalve goed hout en goed stoken is ook de **derde pijler** onmisbaar: een goede kachel en een goed rookkanaal. Wijbrand: “De overheid heeft besloten om de normen die in de EU in 2022 worden gehanteerd, in Nederland versneld in 2020 in te voeren. Dat betekent dat er per 1 januari 2020 (inmiddels is dit uitgesteld tot een nader te bepalen datum) geen houtkachels meer verkocht mogen worden die niet aan de ECODESIGN 2022 normen voldoen.” Aangezien het niet verplicht is een nieuwe kachel aan te schaffen, blijft dit een discutabel punt. “In Duitsland krijg je een stookverbod als je voor te veel overlast zorgt. In Nederland zijn die regels er niet. Ik pleit ervoor dat iedereen die een houtkachel wil stoken verplicht een stookbrevet haalt. Dan heb je geleerd hoe je goed moet stoken. Dus van reactief (er is al overlast) naar proactief: help stokers goed te stoken. Dan zou je daar ook op kunnen handhaven. Nu wordt er alleen opgetreden wanneer iemand klaagt. En welke overlast wordt ervaren verschilt van persoon tot persoon.”

Bij een goede kachel hoort ook een goed rookkanaal. “Veel bestaande rookkanalen zijn ooit gebouwd voor de openhaard en veel te groot voor een houtkachel. Het rendement van een openhaard is 25 procent, dus 75 procent van de warmte warmt de stenen van het kanaal op. Moderne houtkachels hebben een rendement van meer dan 80 procent en dus blijft het gemetselde kanaal veel kouder. En dat is om meerdere redenen niet goed: stoom condenseert op die koude

WIJBRAND PAUW

Drielse Rijndijk 85, Driel
tel. 06 - 57 75 42 16
www.skantiek.nl en www.houtkachels.nl

Goed stoken vraagt aandacht van de stoker

ZWITSERSE METHODE

- 1 Vul de bodem met twee of drie niet te grote blokken schoon en droog hout, met de schors naar beneden.
- 2 Leg hier eventueel een tweede laag met kleinere blokken bovenop.
- 3 Plaats voldoende aanmaakhoutjes kruislings op de blokken.
- 4 Leg het blokje op het aanmaakhout en steek aan.

Wijbrand: “Op deze manier stook je van boven naar beneden. Het onderste hout wordt voorverwarmd in de kachel en ligt niet koud in het vuur, wat minder overlast geeft. Deze methode is zeker aan te raden om overlast bij het aansteken te voorkomen. Maar belangrijker vind ik dat stokers de rest van het proces goed uitvoeren en dus gedurende de hele stookduur zorgen voor zo weinig mogelijk overlast, niet alleen in de eerste vijftien minuten.”

stenen, de kachel kan minder gaan trekken en door slechtere verbranding is er meer overlast. Bovendien komt bij het stoken van een kilo hout zo'n 400 milliliter water vrij. Als dit in aanraking komt met de hete stenen, slaat het neer op de binnenkant van het rookkanaal, waar het voor een vieze laag aanslag zorgt. Een nieuwe kachel heeft een veel hoger rendement, waardoor de kans op brand en overlast groter wordt als het oude, gemetselde kanaal wordt gebruikt. De oplossing is een RVS flexibele buis in het gemetselde kanaal te laten aanbrenge. Zorg ervoor dat er dan een buis met een gladde binnenkant wordt gebruikt (de dubbel gedraaide of dubbelwandige) en niet de goedkopere enkel gedraaide die ook van binnen geribbeld is. Bij de installatie van een nieuwe kachelpijp moet ook gekeken worden naar de ligging van woningen in de buurt.”

Katalysator

Een houtrookkatalysator, de **vierde pijler**, lijkt de aangewezen oplossing voor stoken zonder overlast, maar daarover is Wijbrand stellig: “Nee! Het is weliswaar de kers op de taart en ook als je slecht stookt werkt het, maar daar gaat het niet om. Je moet zelf goed kunnen stoken en dan kan de katalysator je helpen om je uitstoot nog eens met een factor 2,5 te verminderen. De norm wordt een maximale uitstoot van 40 gram fijnstof. Met de modernste kachel, goed stoken én een katalysator kun je komen tot een

uitstoot van 3 gram.” Hij vervolgt: “Het is bekend dat geuruitstoot exponentieel toeneemt met de emissie. Geur of stank is de reden voor klachten. Met een kachel die 10 milligram fijnstof uitstoot, wat vier keer lager dan de norm is die gaat komen, plus een katalysator, die ook veel van de geurstoffen omzet, is er vrijwel geen geurbelasting meer.”

Weersomstandigheden

Pijler vijf, de weersomstandigheden, vraagt om een stukje empathie van de stoker. “Bij mistig, windstil of te warm weer: stook gewoon niet. Laat de kachel uit vanuit een overlastperspectief. Al blijft de uitstoot bij het aanmaken van de kachel maar vijftien minuten hangen, dan hangt het ook bij de burens. Daarom adviseer ik ook nooit een houtkachel als hoofdverwarming, want als het bij min tien graden eens mistig weer is, is het fijn dat je gewoon de CV een graadje hoger kunt zetten.”

Inspectie

Een regelmatige inspectie van het rookkanaal, de laatste en **zesde pijler**, is niet alleen belangrijk voor de veiligheid, maar voor de stoker ook een mooi moment om te zien of hij goed heeft gestookt. Wie schoon stookt, heeft namelijk ook een schoon rookkanaal. Wijbrand: “In Nederland is het soms verplicht voor de verzekering om de schoorsteenveger jaarlijks te laten komen, maar laten we een voorbeeld nemen aan Duitsland. Daar hebben schoorsteenvegers een jarenlange gedegen opleiding gevolgd en pas als zij bij de jaarlijkse controle aangeven dat alles in orde is, mag je weer een jaartje stoken.”